

Prikaz
Primljeno: 1. prosinca 2022.
Prihvaćeno: 3. prosinca 2022.

Knjižnica i zajednica: od „prozorčića“ do suradnje, kreativnosti i zajedništva

(prikaz predavanja održanog na Skupštini KDR-a
1. srpnja 2022.)

Madlen Zubović, stručna suradnica savjetnica¹

Prometna škola, Rijeka

madlen.zubovic051@gmail.com

Sažetak

U kratkom izlaganju knjižničarka Prometne škole istaknula je specifične aktivnosti kojima je ostvarena suradnja s Gradskom knjižnicom Rijeka, školskom knjižnicom Strojarske škole i riječkim Centrom tehničke kulture. Aktivnosti obuhvaćaju scensko stvaralaštvo, književne susrete, vođeno istraživačko učenje te projekte vezane uz primjenu aditivnih tehnologija odnosno 3D modeliranja i ispisa. U okviru dugogodišnjeg bavljenja scenskim stvaralaštvom, među dvadesetak predstava, naglasak je upravo na onim ostvarenjima kojima je ili postignut velik uspjeh, pa su izvođene pred širom zajednicom, ili pak na onima nastalim iz zajedničkih suradnji s GKR-om u okviru njihovih programa za mlade. Književni susreti s riječkim piscima Zoranom Žmirićem, Velidom Đekićem, Davorom Mandićem i Kristianom Novakom plod su zajedničkog promišljanja i organizacije knjižničarki Prometne i Strojarske škole koje dijele isti prostor školske knjižnice. Jednako tako, osim zajed-

¹ Madlen Zubović je školska knjižničarka u Prometnoj školi Rijeka

ničkog prostora, navedene knjižničarke povezuje i ideja o transformaciji knjižnice u *makerspace*² prostor u kojem će mladi učiti i djelovati.

Ključne riječi: školska knjižnica, scensko stvaralaštvo, književni susreti, zajednica, transformacija, kreativnost.

1. Uvod

KNJIŽNICA
BOGATA, DOSTUPNA
ISTRAŽIVANJE, PUTOVANJE, DRUŽENJE
OAZA SNOVA U PUSTINJI ŽIVOTA
ODMORIŠTE

Ovo je jedna od „činkvina“ ili lirskih minijatura³ nastalih na radionici stručnog skupa za knjižničare. U njoj nije baš sve odraz puke stvarnosti (pa i u većini pjesama stvarnost je preobražena), stoga ne čudi da je u njoj pretežito izrečeno ono što bi autorica željela da bude školska knjižnica.

Jesu li želje uvijek u neskladu s realnošću? Oглеda li se školska knjižnica Prometne škole u ovoj lirskoj minijaturi? Tema ovog prikaza bit će pokušaj odgovora na ovo pitanje.

1.1. Trunčica povijesti

Prva knjižnica u školskoj zgradi na adresi Jože Vlahovića 10 bila je smještena u kabinetu ravnatelja Strojarske škole za industrijska i obrtnička zanimanja. Prva knjižničarka bila je profesorica Ljerka Srdoč. Knjige su se, tih davnih 50-ih i 60-ih godina, posuđivale kroz mali prozorčić na vratima biblioteke, što znači da nije bilo slobodnog pristupa građi. Knjižnica Prometne škole nastala je 1992. godine, osnutkom škole i njenim osamostaljenjem i preseljenjem iz Vukovarske ulice na sadašnju adresu u Ulicu Jože Vlahovića 10. Tada se prijašnji Tehnološko-saobraćajni školski centar razdvojio na Prometnu, Tehničku i Kemijsko-grafičku školu. Prometna škola na novoj adresi dijeli školsku zgradu,

2 Hacklab, hackerspace, hackspace ili makerspace radni je prostor, često neprofitan, kojim upravlja zajednica i u kojem se osobe koje dijele zajedničke interese poput računarstva, strojne obrade, tehnologije, znanosti, digitalnih ili elektroničkih umjetnosti mogu sastajati, družiti i surađivati. Dostupno na: <https://hr.wikipedia.org/wiki/Hacklab> [citirano: 2022-12-01].

3 Lirska minijatura piše se prema zadanoj recepturi: 1. red – zadani pojam (naslov), 2. red – dva pridjeva, 3. red – tri glagolske imenice, 4. red – sintagma, 5. red – asocijacija na zadani pojam.

pa tako i prostor knjižnice, sa Strojarskom a od 2018. g. i s Brodograđevnom, odnedavna Drvodjeljskom školom. Školske 1993./94. godine započela sam raditi u Prometnoj školi i to na pola radnog vremena u knjižnici i pola u nastavi hrvatskog jezika i književnosti.

Bilo je to vrijeme kada je dobar dio knjižnog fonda trebalo tek preseliti iz Vukovarske ulice na sadašnju adresu, a i cijeli zajednički fond trebalo je reinventarizirati. Velik dio fonda bio je i neupisan u inventarnu knjigu koju smo naslijedili od Tehničke škole, a koja je sada postala inventarnom knjigom Prometne škole. Unatoč sveopćoj zbrci, trebalo je knjižnicu dovesti u red i u strogo određenom roku položiti u Zagrebu pri Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici stručni ispit iz knjižničarstva koji se sastojao od desetak predmeta. Pripremajući se za ispit, iz mnoštva stručne literature izdvojila bih kultnu knjigu knjižničarske struke, Urquhartova *Načela bibliotekarstva*.⁴ U njoj sam naišla na zanimljivu tezu kako *niti jedna biblioteka nije otok*, usvojivši je kao osnovno knjižničarsko načelo vlastitoga promišljanja i djelovanja.

1.2. Knjižnica danas

Prema suvremenim paradigmatima svjetskog knjižničarstva, školska knjižnica nije samo fizički prostor u kojem su smještene uređene zbirke knjiga, časopisa i drugih izvora i nositelja informacija; ona je koncept, konkretan izraz školskog etosa i sustava vrijednosti, pokazatelj odnosa škole prema ravnopravnosti u obrazovanju, moralnom i duhovnom razvitku djece i mladih, kao i izraz razumijevanja novih obrazovnih uloga i modela u vremenu ubrzanih tehnoloških i društvenih promjena. Naglasak na značaju vještine aktivnog i kreativnog učenja u odnosu na tradicionalno pasivno podučavanje, pomak od učionične nastave k samostalnom osobnom istraživanju, ovladavanje umijećem korištenja novim informacijskim i komunikacijskim resursima i tehnologijama, dovodi suvremenu školsku knjižnicu u središte pedagoških procesa i interesa. (Brofi, 2005.)

U nastojanju da knjižnica naše škole bude mjesto učenja i druženja što više usklađeno s načelima Hentigove *Humane škole*,⁵ ovaj je prostor prerastao u kreativnu radionicu u kojoj su se okupljali učenici u najrazličitijim skupinama, združeni zajedničkim ciljem kreativnog izražavanja. U knjižnici su se okupljali i stvarali daroviti učenici koji su svoje sposobnosti iskazivali radom u mnogim izvannastavnim skupinama kao što su recitatorska, dramsko-scenska, literarna, likovna, čakavska radionica, INDOK-istraživačka radionica i dr.

Mnogi od njih postigli su izvanredne uspjehe na smotrama učeničkog stvaralaštva, LiDraNu, a svoju su umješnost prezentirali i javnosti povodom svečanosti za Dan škole,

4 Urquhart, D. J. *Načela bibliotekarstva*, Rijeka: Izdavački centar Rijeka, 1986., str. 74.

5 Hentig, von H. *Humana škola: škola mišljenja na nov način*, Zagreb: Educa, 1997.

nastupa na Maloj školi kazališta te u domovima kulture u Novom Vinodolskom, Delnicama, Umagu i Rijeci.

Naši najznačajniji uspjesi na LiDraNu:

- „Čitamo Kamova“ scenska igra, 1. mjesto na državnoj razini, Novi Vinodolski, 2001.
- „Lovac“ scenska igra – predložena za državnu smotru, 2002.
- „Story Super Sova Acting Talents“ scenska igra, 1. mjesto na državnoj razini, Umag, 2004.
- „Operacija opstanak“ monolog u izvođenju Davida Petrovića, 1. mjesto, Umag, 2004.
- „Črni dan“ literarni uradak Antonija Stipeča, 1. mjesto, 2004.
- „Kamik i čovik“ literarni uradak A. Stipeča – predložen za državnu smotru, 2005.
- „Sat lektire“ scenska igra – predložena za državnu razinu, 2006.

2. Scensko i literarno stvaralaštvo

Slika 1. Scenska igra „Čitamo Kamova“

Slika 2. Diploma za osvojeno 1. mjesto

Ovom smo predstavom prvi put nastupili na LiDraNu i sasvim neočekivano, postigli veliki uspjeh. Predstava je na državnom natjecanju, tada je LiDraNo bio natjecanje, a ne smotra, proglašena najboljim ostvarenjem u dramskom izrazu u konkurenciji između četrnaest scenskih igara iz cijele Hrvatske. Tom prigodom izveli smo je i za svečanost zatvaranja pred prepunim Domom kulture u Novom Vinodolskom.

PROLOG (REPERSKI)

TKO JE KAMOV?
TKO JE KAMOV?
TKO JE DO VRAGA KAMOV?

KAŽU DA JE BIO NEKA STRUKTURA U NAŠEM GRADU
I JOŠ GA NEKI LJUDI OD ZABORAVA KRADU.

ZA NEKE JE BIO SAMO TEŠKI PIJANAC,
ZA DRUGE, U NJEMU SE KRIO GENIJALAC.

PJESNIK, PJESNIK – AVANGARDE VJESNIK.
LUZER, PSOVAČ – NOVIH RIJEČI KOVAČ.

S PRAVIM JE RAZLOGOM BUNTOVNIK BIO
I KRVAVE JE SUZE PO PAPIRU LIO.

DIO SVOG ŽIVOTA U ROMAN JE SLIO:
«ISUŠENA KALJUŽA» – U PREZIRU JE VRIO.

NA KRIŽ JE RAZAPEO BIBLIJSKE LIČNOSTI,
IŠIBAO PORUGOM JOBA, MOJSIJA, KRISTA – BEZ MILOSTI.

LJUDSKA GLUPOST, LAŽ I PREVARA
NA DUŠI JE KRVAVA RANA.

OKRUTNA MU DRAMA RAZARA MISAO
TRAGEDIJU JE MOZGOVA ZATO NAPISAO.

DANAS NAS ISPRED KONTA GLEDA
OKO NJEGA NIGDJE NIKOG – SAMA BIJEDA.

ŠMINKERAJ SE TUPI ISPRED SVIDA DRUŽI,
NEMA ISTOMIŠLJENIKA DA MU TOPLU RUKU PRUŽI.

ČITAJTE KAMOVA! ČITAJTE KAMOVA!

ANARHIST?! FUTURIST!
 HEDONIST?! NIHILIST!
 PITANJE JE SAD.
 OTKRIT ĆEŠ SAMO AKO ČITAT ZNAŠ!

IZMEĐU REDAKA TRAŽI BIT I SMISAO.
 SRCU JE TRAŽIO LIJEK
 TIJESAN MU BIJAŠE VIJEK
 A VELEBNA MU BJEŠE DUŠA

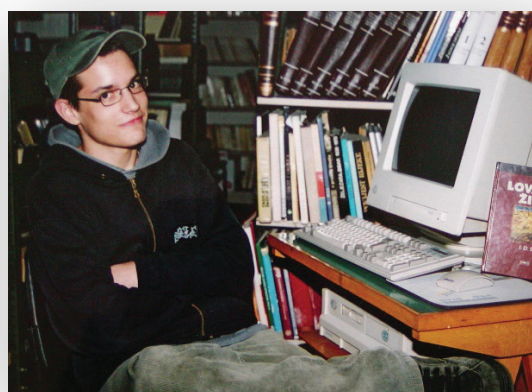
Autorica: Madlen Zubović, prof.

„Janko Polić Kamov kao oličenje bunta i krika postao je generacijski izraz mišljenja i stava.

Mladići koji izvode ovu scensku igru neobično su zrelo i glumački umješno ušli u tkivo pisca, prezentirajući njegov negdašnji i njihov današnji odnos, stav i problem. Na predlošku novele o smrti sestre tematiziraju pitanja ljubavi i smrti, tame i svjetla, tražeći izlaz. Ono što valja napomenuti njihovo je vladanje scenskim prostorom i scenskim govorom koji je prirodan, ostrašćen i uljuđen. Dobar je odabir glazbene kulise koji je također dvovremen i napokon završni komentar svojstven izrazu današnje generacije.“⁶

Slika 3. „Lovac“ – scenska igra

Slika 4. Učenik D. Batarello u ulozi Holdena

6 Dio izvješća Zrinke Kolak-Fabijan, akademske glumice HNK Ivana pl. Zajca, izbornice za scenski izraz, iz knjige *Učenici koji mogu i žele više* (sv. 6).

Ova je dramska igra inspirirana romanom Davida Jeromea Salingera *Lovac u žitu* u kojem glavni lik Holden Caulfield traži smisao svog postojanja i pri tom spoznaje da je „svijet pun lažnjaka, čovječe“! Naš je Holden ponešto drugačiji od onog iz knjige. Priлично je neuklopljen i izgubljen unutar vlastite generacije i današnje urbane sredine. Oko njega su reperi, darkerice, techno-rave, pomodne i hipi cure, rokeri i ini. Jesu li njihove furke istinite ili lažne? Scensku igru izveli smo u HKD-u na Sušaku i u Kulturnom centru Kalvarija. Učenici su interpretirali i stihove iz antologije novijeg američkog pjesništva *Spin off*, a rokeri su nam se predstavili stihovima Jima Morrisona, karizmatična vokala kultne grupe „The Doors“.

OKUPILI SMO SE OVDJE
UNUTAR OVOG DREVNOSTI I LUDOG KAZALIŠTA,
DA OBJAVIMO SVOJU POŽUDU ZA ŽIVOTOM
I POBJEGNEMO OD ROJEĆE MUDROSTI ULICA...

ZNATE LI ZA UZBUDLJIVI PROGRES POD ZVIJEZDAMA?
ZNATE LI DA POSTOJIMO?

IZMISLIMO PONOVRNO SVE BOGOVE I MITOVE VJEKOVA!
SLAVIMO SIMBOLE TAJANSTVENIH STARIH ŠUMA!

UHVATIMO SE ZA ŽIVOT!

J. Morrison, „Američka molitva“

Iz izvješća izbornika za scenski izraz gospodina Roberta Raponje:

„LOVAC prema djelu J. D. Salinger u interpretaciji učenika Prometne škole iz Rijeke, pod vodstvom Madlen Zubović dirljivo je iskrena i nepretenciozna dramska igra, istovremeno jednostavna i duboka, diskretna i fina. Izvođači kao da sve govore u svoje ime, prirodno i neusiljeno.“⁷

7 Učenici koji mogu i žele više (sv. 7), knjižni niz Upravnog odjela za školstvo i društvene djelatnosti, Rijeka, 2002.

ČRNI DAN

Celo j' leto na našoj menduli
 črni kos fićukal.
 I z grani na granu skakal.
 Ja san pod mendulun ležal i naslihal.

Po dvorišću se j' saki dan
 Črni mačak šetal.
 Na suncu je ležal i kraj mene spal.

Črni kos gori,
 Črni mačak doli.

Prišal je črni dan
 kos ni više fićukal,
 a mačak se obližnjival.

Otel je opet poč pod mendulu spat,
 ma san ga ja potiral
 ač mi je za kosićen bilo žal.

Nagrađeni literarni uradci Antonija Stipeča (2004., 2005.)

Slika 5. „Story Super Sova Acting Talents“ –
 scenska igra, 1. mjesto državna razina

Slika 6. David Petrović, monolog „Operacija
 opstanak“ – 1. mjesto državna razina

Scenska igra neobična naziva vrckava je parodija s obiljem karikiranih skečeva s kojom smo postigli najveći uspjeh. Predstava je izvedena pred mnogobrojnom publikom u Gradskom kazalištu lutaka, u HKD-u na Sušaku, u Domu kulture u Delnicama na Maloj školi kazališta, u Umagu. Značajna je i po tome što je danas, jedan od njenih glavnih aktera, David Petrović, glumac u riječkom kazalištu lutaka.

Slika 7. „Tko kaže da mladi ne čitaju poeziju?“, Stribor, 2005.

Slika 8. „Sat lektire“ scenska igra, 2006.

„**Sat lektire**“ naziv je scenske igre nastale iz suradnje dviju škola (Prometne i Strojarske škole) i Gradske knjižnice Rijeka, Kornera za mlade. Naime, u povodu obilježavanja Mjeseca hrvatske knjige pozvani smo u osmišljavanje programa pod nazivom „Tko kaže da mladi ne čitaju poeziju?“. Odlučili smo se za suvremene hrvatske autore, od Janka Polića Kamova, Dražena Cuculića, Krešimira Pintarića, Sime Mraovića do Damira Urbana i tekstova poznatih riječkih bendova Parafa, Termita, Leta 3 i Drill Skillza, koji su u časopisu *Književna Rijeka*⁸ u Petom elementu Igora Večerine dobili status poezije. Prvotno pomalo „slamersko“ kazivanje poezije dodatno smo dramatizirali i sa „Satom lektire“ otišli na LiDraNo. Predstava je bila predložena za državnu razinu natjecanja.

Rock-recital „Dijagnoza“ također je nastao iz suradnje Gradske knjižnice Rijeka i školske knjižnice Prometne škole. U povodu Svjetskog dana poezije i pod sloganom Rock&Poetry: Čitajmo rock!, osmislili smo *rock* recital u kojem su učenici interpretirali pjesme riječkih bendova: Mrtvog kanala, Leta 3, Xsenije, Pasa, Protesta mozga i Damira Urbana. Izveli smo recital u Narodnoj čitaonici na Korzu kao uvod u večer druženja s poznatim riječ-

8 Književna Rijeka: časopis za književnost i književne prosudbe, 7, 2(2002).

Slika 9. Rock recital „Dijagnoza“

Slika 10. „Z primorske poneštrice“ scenska igra

kim glazbenicima Urbanom i Vladom Simčićem – Vavom. Ta neobična poetska večer zabilježena je i u Novom listu člankom pod nazivom *Rock poezija – dijagnoza društva*.

Afirmacijom zavičajnoga govora i baštine bavili smo se 2013. godine pripremivši scensku igru na čakavskom dijalektu pod nazivom „**Z primorske poneštrice**“. U predstavu su uklopljene pjesme čakavskoga pjesnika Mirka Pavešića iz njegove zbirke *Va pamete mi j' ustalo*⁹ koje tematiziraju običaje i nekadašnje životne navade Primoraca. U suradnji s Katedrom čakavskoga sabora „Bakarskoga kraja“ izveli smo našu Poneštricu u Domu kulture na Škrleju u okviru programa pod nazivom „Na konaku“. Dospjeli smo i na županijsku razinu natjecanja LiDraNo. Nono Frane, mnuk, mornar Ive i mala inamorana osvojili su mnogo simpatija naročito izvan Škole, zato su se predstavili i na Županijskom stručnom vijeću knjižničara osnovnih i srednjih škola.

3. Književna druženja

Susreti s piscima ili književna druženja prigoda su ne samo za upoznavanje autora i njegova stvaralačkog opusa već i za uključivanje učenika u različite aktivnosti vezane uz njihovu organizaciju i pripremu. Takve aktivnosti podrazumijevaju, primjerice, čitanje nekog od naslova gostujućeg pisca, definiranje pitanja za intervju, izbor i interpretiranje autorove poezije ili proze, pripremu kratke biografije na tematskom panou, digitalnom plakatu ili u nekoj drugoj formi. Uvriježeno je da su književni susreti koje zajednički organiziraju knjižničarke Prometne i Strojarske škole popraćeni i živom glazbom odnosno nastupima bilo školskih *bendova* ili gostujućih izvođača. Na taj se način postiže raznolikost u pri-

9 Pavešić, M. *Va pamete mi j' ustalo*, Škrlejo, 2009.

stupu i sadržaju i visoka angažiranost učenika koji umjesto pasivnih promatrača postaju aktivni konzumenti kulturnih sadržaja. Iz zajedničke suradnje i promišljanja organizirali smo susrete sa Zoranom Žmirićem, Velidom Đekićem i Davorom Mandićem te Kristianom Novakom. Posebno bi valjalo istaknuti druženje sa Zoranom Žmirićem koje je kao ogledni primjer organizacije književnog susreta postalo dijelom udžbenika za HJ u izdanju Školske knjige i platforme e-sfera u okviru kreiranja dodatnih digitalnih sadržaja koje sam pripremala za spomenuti udžbenik. Susret je i zabilježen na školskim mrežnim stranicama¹⁰ i vidljiv kao videouradak pod nazivom „Daj od sebe 101 %!“¹¹

Slika 11. Gost Zoran Žmirić i glazbeni dvojac Eni&Nika

Slika 12. Susret s D. Mandićem i V. Đekićem

4. Transformacija knjižnice

U okviru projekta „3D LAB i *mackerspace* u školskoj knjižnici“¹² prostor školske knjižnice transformirao se u korisnički (učenički i nastavnički) 3D laboratorij u kojem se kroz specifične aktivnosti i metode provodi edukacija i primjena 3D tehnologije u strukovno obrazovanje. Namjera je ovog projekta osposobljavanje učenika i nastavnika za primjenu spomenute tehnologije, povezivanje sa strukovnim predmetima vezanim uz promet, te mogućnost primjene naučenog u realizaciji interdisciplinarnog i međupredmetnoga

10 Prometna škola, Rijeka. Dostupno na: <https://prometna-skola-rijeka.hr/rijecki-pisac-zoran-zmiric-u-knjiznici-prometne-i-strojarske-skole/> Humana škola: škola mišljenja na nov način [citirano: 2022-12-01].

11 Književni susret – Daj od sebe 101 %. Dostupno na: <https://youtu.be/CnUL5Mm6WLo> [citirano: 2022-12-01].

12 Madlen Zubović, „3D LAB i *mackerspace* u knjižnici“. Dostupno na: <https://www.sutori.com/en/story/3d-lab-i-mackerspace-u-knjiznici--CFGqmnnR7HW7Srvk14ePEVca> [citirano: 2022-12-01].

školskoga projekta vezanog uz Festival znanosti na kojem Prometna škola svake godine aktivno sudjeluje.

Projekt 3D LAB osmišljen je kao dugoročni projekt koji se provodi u kontinuitetu. Svake školske godine planiraju se konkretne teme i aktivnosti koje se realiziraju u definiranom vremenu. Na početku školske 2019./2020. godine nabavljena su dva 3D printera kao početna oprema za realizaciju ovoga projekta. Dugoročnost se ogleda i u tome što bi sami učenici koji su stekli vještine i kompetencije prenosili znanje i mentorirali ostale učenike. Važno je istaknuti i to da je prostor knjižnice Prometne i Strojarske škole zajednički te da su inicijalno ideju o transformaciji naše školske knjižnice u zajednički 3D LAB osmislile školske knjižničarke ovih škola. Dio aktivnosti vezanih uz ovaj projekt provodile bi obje škole suradnički (primjerice nadopuna opreme, edukacija, organiziranje posjeta institucijama i udrugama i sl.), a dio aktivnosti svaka škola kreira posebno vezano uz specifičnosti i potrebe struke.

Slika 13. 3D pisari

Slika 14. Radionica 3D modeliranja, edukatori iz CTK-a

Školska knjižnica nije samo izvorište i odredište u traženju, pronalaženju i korištenju znanja i informacija već i kreativna učionica u kojoj korisnici (učenici) kroz različite aktivnosti i projekte otkrivaju i realiziraju vlastite potencijale. Transformacija knjižnice u 3D laboratorij trebao bi, pored već rečenoga, osigurati veću angažiranost i interes učenika za sudjelovanjem i uključivanjem u navedeni projekt i sve ostale aktivnosti koje knjižnica organizira i provodi.

5. Umjesto zaključka: Što može knjižničar/ka?

Žališ i učiš
Daviš se i učiš
Smiješ se i učiš
Biraš i učiš
Moliš se i učiš
Pitaš i učiš
Živiš i učiš

Alanis Morissett, *You Learn*

(citirani tekst preuzet je iz knjige *Sistemski knjižničar* Thomasa C. Wilsona)

U kontekstu do sada izrečenog, nameće se spomenuto pitanje, a odgovor je pomalo skriven i dijelom sadržan u riječima citirane pjesme. Bit je, naime, u stalnom učenju koje nikako nije privilegija samo knjižničarske ili bilo koje druge struke, već onog pojedinca kojeg vodi intelektualna radoznalost – a ona je preduvjet svakog novo stečenog znanja, zajedničkog djelovanja i kreativnosti.

Slika 15. Zoran Žmirić, Anita Pešut, Madlen Zubović i Velid Đekić na predstavljanju knjige „Zvali su me Industrijska“.

Literatura

1. Hentig, von H. Humana škola: škola mišljenja na nov način. Zagreb: Educa, 1997.
2. Književni susret – Daj od sebe 101 %. Dostupno na: <https://youtu.be/Cnu15Mm6WLo> [citirano: 2022-12-01]
3. Pavešić, M. Va pamete mi j' ustalo. Škrljevo: vlastita naklada, 2009.
4. Prometna škola, Rijeka. Dostupno na: <https://prometna-skola-rijeka.hr/rijecki-pisac-zoran-zmiric-u-knjiznici-prometne-i-strojarske-skole/> [citirano: 2022-12-01]
5. Učenici koji žele i mogu više sv. 6. Rijeka: Upravni odjel za školstvo i društvene djelatnosti, 2001.
6. Učenici koji žele i mogu više sv. 7. Rijeka: Upravni odjel za školstvo i društvene djelatnosti, 2002.
7. Urquhart, D. J. Načela bibliotekarstva. Rijeka: Izdavački centar Rijeka, 1986.
8. Večerina, I. Peti element. // Književna Rijeka: časopis za književnost i književne prosudbe, 7, 2(2002), 88-102.
9. Wilson, T. C. *Sistemska knjižničar: oblikovanje uloga, definiranje vještina*. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2006.
10. Zubović, M. 3D LAB i *makerspace* u knjižnici. Dostupno na <https://www.sutori.com/en/story/3d-lab-i-makerspace-u-knjiznici--CFGqmnnR7HW7Srvk14ePEVca> [citirano: 2022-12-01]